

18 Ιουλίου 2013

Ο Συριακός μοναχισμός και ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος. (Μητροπολίτη Χαλεπίου Παύλου)

[Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες](#) / [Άγ. Ιωάννης Χρυσόστομος](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Ο μοναχισμός στη Συρία

Ο μοναχισμός υπήρξε το πρώτο πνευματικό σχολείο, στο οποίο θήτευσε και για το οποίο έγραψε ο ιερός Χρυσόστομος. Δεκαοκταετής ο Χρυσόστομος βεβαιώθηκε για την ματαιότητα της θύραθεν σταδιοδρομίας και την κλίση του προς τα ιερά γράμματα. Άγνωστο με ποιες συνθήκες, την εποχή αυτή άρχισε την σπουδή του στο περίφημο «Ασκητήριο» του σχεδόν πανεπιστήμονα Διόδωρου.

Το «Ασκητήριο» ήταν είδος σχολής μοναστηριακών και άρα ασκητικών προδιαγραφών, όπου διδασκόταν κατά κύριο λόγο ερμηνεία των Γραφών, αλλά συγχρόνως και η πίστη της Εκκλησίας, γενικά η θεολογία.

Είχε τότε ο Χρυσόστομος συμμαθητή τον Θεόδωρο, έπειτα επίσκοπο Μοψουεστίας (+428), τον Μάξιμο, έπειτα επίσκοπο Σελευκείας της Ισαυρίας, και άλλους πού αγνοούμε.

Μολονότι λίγα χρόνια έζησε ο Χρυσόστομος ως μοναχός —μόλις έξι— δεν έπαψε ποτέ να θαυμάζει τον μοναχισμό και να εφαρμόζει στον εαυτό του την πεμπτούσια

του, την άσκηση.

Πρέπει να σημειωθεί εμφαντικά ότι οι πληροφορίες, που ο Χρυσόστομος δίνει για μοναχούς και ασκητές, αποτελούν την πρώτη σημαντική επώνυμη πηγή, που έχουμε για τον συριακό μοναχισμό.

Ο Συριακός μοναχισμός αναπτυσσόταν σε όλο τον συριακό χώρο το ιδεώδες του αυστηρού ηθικοασκητικού βίου και της εγκράτειας, με την επίδραση γενικά και ανατολικών σχετικών αντιλήψεων (rigorismus) και ειδικότερα με την επίδραση των αφιερωμένων ομάδων (των υιών και θυγατέρων της Διαθήκης) και των αναχωρητών της Μεσοποταμίας. Κοντά στην Αντιόχεια, στα σπήλαια του όρους Σίλπιος και στις όχθες του ποταμού Ορόντη, γύρω από και μέσα στις κωμοπόλεις Γίνδαρο (σήμερα Jenderes Jebel Cheikh) και Τελέδα (σήμερα Tel Ade), στην περιοχή της Αντιοχείας ειδικά, στα γύρω της βουνά και δη στον Σίλπιο (Habib Al-Naggar) και στις ερημικές όχθες του Ορόντη ποταμού (Asi Nahri)⁷⁴, ζούσαν πολλοί μοναχοί ως αναχωρητές, ανά δύο-τρεις και ως κοινοβιάτες.

Οι αναχωρητές δεν ακολουθούσαν συγκροτημένους Κανόνες, και στον τρόπο ασκήσεως υπήρχε πολλή ελευθερία⁷⁶. Υπήρχαν πολλοί αναχωρητές, οι ρεμιόθ ή ρεμοβήθ όπως τους ονομάζει ο λατίνος Ιερώνυμος. Ο ίδιος ο Χρυσόστομος έζησε ως ρεμοβήθ τέσσερα χρόνια και ως αναχωρητής δύο.

Γι' αυτό στα κείμενά του επισημαίνουμε προσωπικές εμπειρίες από τους δικούς του ασκητικούς αγώνες. Όταν μιλάει ο Χρυσόστομος για την άσκηση, τις προϋποθέσεις και τα επιτεύγματα της, αναφέρεται σε όλα τα είδη μοναχισμού. Αλλά όμως επηρεάζεται ιδιαίτερα από μοναχούς χαρισματούχους, όπως ο Μακεδόνιος και ο αγράμματος Ιουλιανός Σάββας (†377), που επισκέπτονταν την Αντιόχεια και τα πλήθη τους τιμούσαν περισσότερο κι από τους βασιλείς:

«Τί δε λέγω; ουχί πάντων βασιλέων καί τό όνομα αυτού (= του Ιουλιανού Σάββα) λαμπρότερον άδεται νυν;»

Έτσι τα παιδιά των αρχόντων αηδιασμένα από την πολυτέλεια και την ελευθεριότητα της ζωής στην Αντιόχεια, εγκατέλειπαν πλούτη και γονείς και ακολουθούσαν τους μοναχούς ασκητές. Απέρριπτε ο Χρυσόστομος παρεκκλίσεις, όπως των Μεσσαλιανών, που καταδικάστηκαν συνοδικά, αλλά και από τον Φλαβιανό στην Αντιόχεια (390).

Η πλειονότητα των μοναχών τότε αγνοούσαν την ελληνική, όπως αποδεικνύει το γεγονός ότι σε ορισμένες Μονές οι Ακολουθίες και η θεία Λειτουργία ψέλνονταν και ελληνικά και συριακά.

Ακόμη περισσότερο επιβλήθηκαν οι μοναχοί στην συνείδηση των χριστιανών και όταν, μετά την συντριβή των βασιλικών προτομών από το επαναστατημένο πλήθος της πόλεως, το 387, άρχισαν οι διώξεις, οι δίκες, και οι εκτελέσεις επαναστατών από τους απεσταλμένους τού αυτοκράτορα Θεοδοσίου. Τότε, πολλοί μοναχοί, πού για δεκαετίες ασκήτευαν στα κοινόβια και τα ασκητήρια, ήρθαν στην Αντιόχεια και παρακαλούσαν τους δικαστές και τους στρατιωτικούς να σπλαχνισθούν τους άτυχους επαναστάτες αντιοχείς. Πολλές φορές, μάλιστα, προσέφεραν και τον εαυτό τους ακόμα.

Ο μοναχισμός ιδεώδης κοινωνία

Από την περίοδο της ζωής του Χρυσοστόμου στην Αντιόχεια προέρχονται τα περισσότερα ασκητικά έργα του. Έτσι εκτός από το ασκητικό πνεύμα όλης της χριστιανικής ηθικής του Αγίου, έγραψε ο ίδιος καθαρά ασκητικά έργα. Μέχρι το 382, έγραψε τέσσερις Λόγους, όπου προβάλλεται το κοινόβιο μοναστήρι ως κοινωνία απαλλαγμένη από πάθη. Σημειώτεον είναι ότι μεγάλοι πατέρες της Φιλοκαλίας του Δ΄ και Ε΄ αιώνας υπήρξαν μαθητές τού Χρυσοστόμου, όπως ο Μάρκος ο ασκητής, ο Κασσιανός ο Ρωμαίος και ο Νείλος ο ασκητής. Είναι πολύ χαρακτηριστική σ΄ αυτούς, περισσότερο από τους άλλους ασκητικούς πατέρες, η συνεχής χρήση της Γραφής· ως φυσική απόρροια της μαθητεύσεώς τους στο βιβλικότατο Χρυσόστομο. Στο Νείλο όμως είναι αλληγορική· ξένη μέθοδος για το διδάσκαλο του τον ι. Χρυσόστομο.

Επειδή, μάλιστα, υπήρχαν στην Αντιόχεια και μοναστήρια, τα οποία κυρίως λειτουργούσαν ως σχολεία για νέους, όπως π.χ. το «ασκητήριο» των Διόδωρου και Καρτερίου, όπου φοίτησε και ο Χρυσόστομος, υποστηρίζει ότι εκεί ο νέος μπορεί να βρει την καταλληλότερη αγωγή.

Ο ενθουσιασμός του Χρυσοστόμου για τον μοναχισμό και η περιστασιακή ανάγκη ν΄ απολογηθεί γι΄ αυτόν, μπροστά από μία πολύ εγκοσμοποιημένη κοινωνία όπως της Αντιοχείας, τον οδηγεί σ΄ εξάρσεις, που δυνατόν να θεωρηθούν απολυτοποίηση του μοναχισμού, κατ΄ αυτόν οι μοναχοί επέλεξαν την άριστη πολιτεία.

Αυτή η προτίμηση του Χρυσοστόμου δεν αποτελεί αντίφαση προς τη διδασκαλία του ότι η χριστιανική τελείωση είναι δυνατή και στον κόσμο, διότι η υπεροχή της παρθενίας δεν είναι ηθική αλλά τροπική και μεθοδική. Αυτό το συμπεραίνει ο ι. πατήρ από τα ακόλουθα. Επειδή η ζωή στις πόλεις έχει εξομοιωθεί με τα «γινόμενα έν Σοδόμοις» και λόγω της επικρατούσης διαφθοράς έχουν εκλείψει οι συνθήκες οι απαραίτητες για την άσκηση και την χριστιανική τελείωση, επειδή οι

πόλεις έχουν κατά τη γνώμη του καταντήσει σατανική φωτιά, γι' αυτό η μοναχική κοινωνία είναι ασφαλέστερη. Ευχής αντικείμενο είναι για το Χρυσόστομο να ήταν οι κοινωνίες τέλειες, οπότε δεν θα χρειαζόταν τα μοναστήρια. Εάν δηλαδή η κοινωνία ταυτιζόταν με την Εκκλησία και ο κόσμος με τη βασιλεία τού Θεού. Δηλαδή αν βασίλευαν οι μοναχοί ή «φιλοσοφούσαν» οι βασιλείς, δεν θα υπήρχε λόγος τού μονάζειν. Άξιοι κατηγορίας όμως για την κατάσταση πού επικρατεί στην πραγματικότητα είναι όχι οι μοναχοί άλλ' εκείνοι πού κάνουν τις πόλεις δύσβατο έδαφος για την αρετή.

(Απόσπασμα εισήγησης με θέμα " Ο ΑΓ. ΙΩ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΟΧΕΙΑ " που παρουσιάστηκε στο Διεθνές Επιστημονικόν Συνέδριον επί τη 1600 επετείων Ιωάννου του Χρυσοστόμου στην Κωνσταντινουπόλη το 2007)

Πηγή:

<http://fdathanasiou.wordpress.com/2013/07/14/%ce%bf-%cf%83%cf%85%cf%81%ce%b9%ce%b1%ce%ba%cf%8c%cf%82-%ce%bc%ce%bf%ce%bd%ce%b1%cf%87%ce%b9%cf%83%ce%bc%cf%8c%cf%82-%ce%ba%ce%b1%ce%b9-%ce%bf-%cf%87%cf%81%cf%85%cf%83%cf%8c%cf%83%cf%84%ce%bf%ce%bc/>